

Orientace v aktuálně vydávaných titulech

Studijní text

Autor: Mgr. Martin Žížala

Konzultant: PhDr. Petra Šťastná

Ostrava 2019

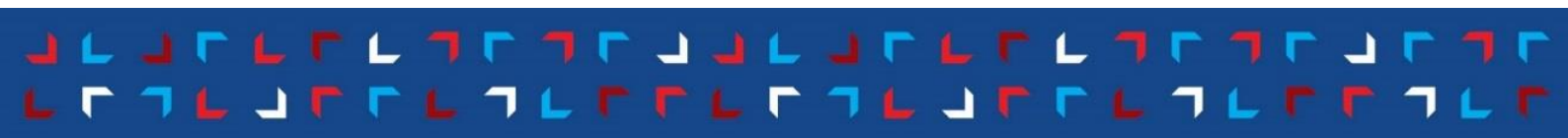
VISK VEŘEJNÉ
INFORMAČNÍ SLUŽBY
KNIHOVEN

Odborná způsobilost	Orientace v aktuálně vydávaných titulech
Profesní kvalifikace	Samostatný knihovník akvizitér (<i>kód: 72-011-R</i>)
Kvalifikační úroveň	6
Klíčová slova	vyhledávání informací, booleovské operátory, selekční údaje, ISSN, České národní středisko ISSN, Národní databáze ISSN, knihovní fond, akvizice, nákup, knižní trh, knihkupectví, internetové knihkupectví, nakladatelská produkce, Amazon, Kosmas
Anotace	Jedna z klíčových dovedností knihovníka je schopnost orientovat se na domácím i zahraničním knižním trhu a mít přehled (nejen) o aktuálně vydávaných titulech. K tomu potřebuje znát řadu informačních zdrojů a umět v nich pracovat a vyhledávat. Knihovník akvizitér navíc k výše uvedeným znalostem musí sledovat finanční náročnost pořízení vyhledaných dokumentů, aby na základě jejich dostupnosti a ekonomické výhodnosti vybral vhodného dodavatele.

Tvorba studijních textů je realizována za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky v rámci projektu Veřejné informační služby knihoven (VISK 1).

Zkouška z odborné způsobilosti **Orientace v aktuálně vydávaných titulech** má 2 části, zkoušený musí splnit tato kritéria hodnocení:

Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a Na příkladu jednoho českého a jednoho zahraničního elektronického knihkupectví vysvětlit principy, výhody a nevýhody nákupu knih tímto způsobem a vyhledat v databázi těchto knihkupectví 3 nejžádanější knihy	Praktické předvedení a ústní ověření
b Ověřit v databázi české národní agentury pro ISSN (International Serial Standard Number, mezinárodní číslo periodik) údaje o určeném titulu periodika (ISSN, nakladatelské údaje, periodicitu)	Praktické předvedení

Tento text pro vás připravil Mgr. Martin Žížala, Národní knihovna ČR,
martin.zizala@nkp.cz

Text konzultovala PhDr. Petra Šťastná, Národní knihovna ČR,
petra.stastna@nkp.cz

OBSAH

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍHO TEXTU	5
1 VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ	6
1.1 Nástroje pro vyhledávání	8
1.1.1 Booleovské operátory	8
1.1.2 Znaký zpřesňující vyhledávání	9
1.2 Selekční údaje	10
2 ČESKÉ NÁRODNÍ STŘEDISKO ISSN	11
2.1 ISSN	12
2.2 Národní databáze ISSN	13
3 AKVIZICE	16
3.1 Nákup	16
3.2 Knižní trh	18
3.3 Internetové knihkupectví	20
3.3.1 Domácí internetová knihkupectví	22
3.3.2 Zahraniční internetová knihkupectví	24
SHRNUTÍ STUDIJNÍHO TEXTU	26

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍHO TEXTU

ÚVOD

Umění správného vyhledávání informací je v současné informacemi zahlcené době velmi důležité a patří mezi klíčové dovednosti v mnoha oborech. Knihovník se musí umět orientovat nejen v aktuálně vydávaných titulech, ale měl by mít všeobecný přehled o domácím i zahraničním knižním trhu. K tomu potřebuje znát řadu informačních zdrojů a umět v nich pracovat a vyhledávat. Knihovník akvizitér navíc k výše uvedeným znalostem musí sledovat finanční náročnost pořízení vyhledaných dokumentů. Na základě jejich dostupnosti a ekonomické výhodnosti pak vybírá vhodného dodavatele.

PO PROSTUDOVÁNÍ STUDIJNÍHO TEXTU BUDETE UMĚT

Cílem studijního textu *Orientace v aktuálně vydávaných titulech* je získat základní vědomosti o správném vyhledávání informací z knižního trhu nebo z vydavatelského prostoru. Text ukazuje, kde a jak správně, přesně a rychle získat potřebné poznatky. Popisuje správné definování dotazu, určení klíčových slov a volbu rešeršní strategie. Představuje základní nástroje pro vyhledávání – logické booleovské operátory, další znaky a selekční údaje. Věnuje se podrobně Českému národnímu středisku ISSN, vysvětluje význam a strukturu identifikátoru ISSN a ukazuje možnosti vyhledávání v Národní databázi ISSN. Dává návod, jak provést nákup dokumentů prostřednictvím kamenného i elektronického knihkupectví.

KLÍČOVÁ SLOVA STUDIJNÍ OPORY

vyhledávání informací, booleovské operátory, selekční údaje, ISSN, České národní středisko ISSN, Národní databáze ISSN, knihovní fond, akvizice, nákup, knižní trh, knihkupectví, internetové knihkupectví, nakladatelská produkce, Amazon, Kosmas

1 VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ

Proces vyhledávání a získávání informací (angl. information retrieval) byl poprvé definován již v padesátých letech dvacátého století. Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy definuje pojem vyhledávání informací jako **činnost, jejímž cílem je identifikace relevantních dokumentů nebo informací v informačních zdrojích**. Vyhledávání informací probíhá obvykle na základě konkrétního požadavku uživatele za pomoci dotazovacích a selekčních jazyků. V dnešní době se může zdát, že za pomoci moderních technologií je to snadné, ale vyhledat kvalitní a relevantní informace není tak jednoduché a tato schopnost je jednou z nejdůležitějších kompetencí v oboru informační studia a knihovnictví. Kromě znalosti dotazovacích a selekčních jazyků hraje také důležitou roli obecný rozhled a zkušenosti z akviziční práce, které ovlivňují vyhodnocování dohledaných výsledků.

Proces vyhledávání lze rozdělit do několika fází. Na počátku je **vznik informační potřeby**, tedy zjištění a definování toho, co chceme vyhledat. Informační potřeba (angl. information need) je rozdíl mezi tím, co nyní o daném tématu víme a tím, co potřebujeme vědět. Velmi zjednodušeně je to neznalost důležitých informací. Za informační potřebu lze považovat i to, když si nejsme informací jistí a potřebujeme ji ověřit. Poté následuje **volba vhodného informačního zdroje**, ve kterém budeme potřebné informace vyhledávat.

Pro úspěšné vyhledání je nutné zvolit správný **informační zdroj**. Pokud budeme hledat obecnější informace, je nejsnazší zvolit vyhledávač, například Google. Pro zjištění konkrétních fakt a dokumentů už je vhodnější vybrat specializovanější zdroj. Například při hledání diplomové práce na určité téma je lepší místo Googlu použít databázi *Theses.cz*, která slouží jako centrální repozitář kvalifikačních prací většiny českých univerzit. Výhodné je také využít společné projekty, například místo hledání dokumentu přes katalogy jednotlivých knihoven zvolit *Souborný katalog ČR*, kde je možné dokument nejen vyhledat, ale získat zde i informaci o tom, ve kterých knihovnách se aktuálně nachází.

V případě tohoto studijního textu budou informačními zdroji databáze českých a zahraničních elektronických knihkupectví a hledanými informacemi jejich nejžádanější knihy. Dalším důležitým zdrojem bude národní databáze ISSN, která obsahuje záznamy o pokračujících zdrojích vycházejících na území ČR a evidovaných Českým národním střediskem ISSN. Prostřednictvím této databáze lze zjistit nejen samotné mezinárodní standardní číslo seriálové

publikace ISSN (International Serial Standard Number), ale i další údaje o určeném titulu periodika (veškeré nakladatelské údaje, periodicita atd.).

Velmi důležitou fází vyhledávání informací je **definování dotazu**. Chceme-li rychle a snadno vyhledat nějakou informaci, musíme nejdříve přesně vědět, co chceme nalézt, tedy co má být na výstupu. Je vhodné si téma podrobně rozebrat a nadefinovat si termíny, které použijeme při vyhledávání. V tom nám mohou pomoci **řízené slovníky** (seznamy klíčových slov, tezaury, předmětová hesla, klasifikace, autoritní rejstříky, tagy apod.), které nám ukáží synonyma a další vztahy a vazby jednotlivých pojmů. Využit lze také neřízené slovníky vznikající při fulltextové indexaci nebo tagováním uživateli, jež mohou sledovat nové pojmy a přístupy. Při definování pojmů lze využít i tzv. fasetové analýzy, což je rozdělení pojmů dle různých pohledů.

Při definování dotazu je klíčová **volba rešeršní strategie**. Při vyhledávání informací se používají tři základní rešeršní strategie:

- „**stavební kameny**“ – při vyhledávání kombinujeme různé výrazy (nejlépe dva za pomoci booleovských operátorů AND, OR) a výsledky postupně spojujeme,
- „**rostoucí perla**“ – postupně rozšiřujeme (většinou pomocí operátoru OR) základní dotaz, čímž získáváme stále více vhodných dokumentů,
- „**osekávání**“ – na počátku široký a obecný dotaz postupně zužujeme a zpřesňujeme, nejčastěji operátorem NOT.

Z výše uvedených strategií vycházejí všechny způsoby vyhledávání a lze je různě kombinovat. Konkrétní vyhledávací strategie lze efektivně uplatnit jen v některých případech, jindy jsou naopak nevhodné a mohou vyhledávání ztížit. Proto je třeba nad volbou přemýšlet a správně zvolit, kdy a kterou použít.

Po definování dotazu, ujasnění klíčových slov a zvolení rešeršní strategie můžeme ve vybraném vhodném vyhledávacím systému provést samotné vyhledání. Po něm následuje závěrečná fáze celého procesu, a tím je **hodnocení výsledků a výběr relevantních výsledků**. Získaný seznam výsledků je třeba projít a zjistit, zda uspokojují naši informační potřebu a přinášejí nám potřebné relevantní informace. V případě, že tomu tak není, je třeba upravit parametry vyhledávání a provést **redefinici dotazu**. Jsme-li s výsledky spokojeni, vybereme relevantní záznamy, které použijeme pro uspokojení informační potřeby.

V případě, že informační pracovník vyhledává dokumenty a informace pro třetí osobu, musí jí nalezené informace a zdroje předat v ucelené podobě. Obvykle je **výstupem písemná rešerše** splňující formální náležitosti a obsahující

seznam zdrojů a nalezených informací seřazených dle požadavků uživatele, přičemž jednotlivé zdroje respektují uživatelem definovaný citační styl.

1.1 Nástroje pro vyhledávání

Při vyhledávání informací je vhodné využívat a kombinovat různé vyhledávací nástroje. V elektronických informačních zdrojích lze obvykle hledat **prostřednictvím rejstříků** nebo kombinovat zvolená klíčová slova s využitím **booleovských operátorů**. Můžeme použít tezaury, řízené slovníky nebo další pomocné nástroje. Obecně lze říci, že jednotlivé vyhledávací programy mají podobné vyhledávací možnosti. Pro běžné (neškolené) uživatele je určeno **základní jednoduché vyhledávání**, pro zkušenější uživatele existuje možnost **pokročilého rozšířeného vyhledávání**, které většinou nabízí práci s operátory a výběr více polí pro vyhledávání.

V řadě funkcionalit se však jednotlivé elektronické informační zdroje liší, proto je potřeba prostudovat si jejich návody, nápovědy či helpdesky a seznámit se před samotným hledáním s nastavením systému. Odlišnosti mohou být nejen vizuální (odlišné rešeršní masky), ale hlavně v samotných způsobech vyhledávání. Před definováním dotazu je potřeba zjistit, zda systém rozlišuje diakritiku, malá a velká písmena, závorky a rozšíření. Jaké jsou druhy používaných znaků a zda vůbec umožňuje používat booleovské operátory. Při samotném vyhledávání je nutné dávat pozor na odlišné formy pravopisu, homonyma, synonyma, slova hierarchicky nadřazená a podřazená.

1.1.1 BOOLEOVSKÉ OPERÁTORY

Jedním z nejčastěji využívaných modelů vyhledávání je metoda „stavebních kamenů“, při které se většinou používají logické **booleovské operátory**. Jde o způsob vyhledávání, kdy k sobě klademe jednotlivá klíčová slova a propojujeme je booleovskými operátory AND (A), OR (NEBO) a NOT (NE). Tento způsob však může přinášet i nevýhody, protože vyhledávací systém nerozlišuje, jak moc je dokument na klíčová slova zaměřen. Booleovské vyhledávání pracuje pouze s faktem, zda se v něm tato slova nacházejí nebo ne. Přestože se již dnes používají další modely vyhledávání jako vektorový nebo pravděpodobnostní, vyhledávací systémy v knihovnách jsou většinou stále založeny na modelu booleovského vyhledávání.

Pomocí booleovských operátorů se vyjadřují vztahy mezi výrazy, které zadáváme při vyhledávání. Rozlišujeme tři hlavní operátory: **AND, OR, NOT**. Moderní systémy umožňují psát tyto logické operátory malými i velkými písmeny, ovšem některé elektronické zdroje vyžadují uvádět booleovské operátory pouze velkými písmeny. U jiných nahrazuje operátory AND či OR

prostá mezera mezi hledanými slovy. Obecně doporučujeme prostudovat nápovědu a v případě nejistoty booleovské operátory používat a psát je velkými písmeny.

Operátor AND (a, a zároveň) slouží k zúžení dotazu a vyhledá současný výskyt uvedených termínů, tedy systém vyhledá jen ty dokumenty, v nichž se vyskytují obě slova současně. Naopak operátor OR (nebo) se používá k rozšíření dotazu, při jeho užití systém vyhledá všechny dokumenty, ve kterých se vyskytuje alespoň jedno ze dvou uvedených slov. Tento operátor je často používán třeba u synonym. Operátor NOT (ne, bez) vede k odstranění nežádoucích dokumentů a zpřesnění dotazu. Systém najde veškeré dokumenty, ve kterých se vyskytuje první slovo, ale nikoliv slovo druhé. Někdy ho lze nahradit znaménkem mínus.

1.1.2 ZNAKY ZPŘESŇUJÍCÍ VYHLEDÁVÁNÍ

Kromě logických operátorů mohou pomoci zpřesnit vyhledávání i další znaky. Jednotlivé elektronické informační zdroje používají rozmanité znaky, jeden z nejobvyklejších jsou **uvozovky**. Oboustranné horní uvozovky u slovních spojení pomohou systému najít přesně zadané spojení, většinou ustálenou frázi. Například po zadání dotazu „informační exploze“ by nám neměly vyskočit odkazy na teroristické útoky. Další často používané znaky jsou **hvězdička ***, **otazník**, **procenta**, **dolar** nebo stále více moderní **hashtag #**.

Zpřesňující znaky se obvykle píšou za kořenem slova, aby pak byly nalezeny dokumenty se slovy, jež obsahují zadaný základ slova. Například při zadání pojmu knihov* by měly být nalezeny dokumenty, v nichž se vyskytují různě vyskloňovaná slova knihovna, knihovnictví, knihovník, knihovnice, knihověda, knihovnický. Některé systémy ovšem umožňují pravostranné i levostranné rozšíření, případně náhradu znaků uprostřed slova. Jednotlivé znaky se mohou lišit podle toho, kolik znaků ve slově při vyhledávání nahrazují. U složitějších dotazů s více booleovskými operátory se k vyjádření logických vztahů mezi hledanými výrazy používají **závorky**. Díky nim lze jednoduše dotaz ještě upřesnit podle různých kritérií a zredukovat počet výsledků.

Proximitní operátory pak sledují kromě výskytu slov i jejich vzdálenost a pořadí. Mezi nejpoužívanější patří:

- NEAR – maximální vzdálenost, v jaké se mají hledané výrazy vyskytovat, nezáleží na pořadí
- WITHIN – vzdálenost, v jaké se mohou hledaná slova vyskytovat, záleží na pořadí
- NOT WITHIN – zadaná slova nesmí být blíže, než je zadaný počet slov

- ADJACENT – hledaná slova musí spolu bezprostředně sousedit bez ohledu na pořadí
- PRECEDE BY – první slovo musí druhému bezprostředně předcházet o zadaný počet slov
- FOLLOWED BY – určuje pořadí, slova se budou v záznamu vyskytovat v takovém pořadí, jak byla zapsána
- SENTENCE – hledaná slova se budou ve výsledném dokumentu vyskytovat v jedné větě
- PARAGRAPH – hledané výrazy se musí vyskytovat v rámci jednoho odstavce

1.2 Selekční údaje

Bibliografické a faktografické informace hledáme pomocí **tzv. selekčních (vyhledávacích) údajů**. Tyto údaje slouží k třídění, pořádání a vyhledávání záznamů. Jako selekční údaj lze definovat každý prvek, podle něž lze vyhledat a identifikovat bibliografický záznam. Mohou jím být slova (jméno autora, název vydavatele, předmětová hesla) nebo čísla a kódy (číslo ISBN, DOI, Mezinárodní desetinné třídění). Selekční údaje dělíme na jmenné a věcné. **Jmenné** jsou formální údaje v záznamu, tedy jména původců (osob či korporací), název vydavatele, rok vydání, název edice, signatura, systémové číslo, různé identifikátory (např. ISBN, ISSN, DOI). **Věcné** jsou údaje vyjadřující obsah díla, tedy předmětová hesla, klíčová slova, deskriptory, slova z abstraktu či anotace, znaky MDT.

V katalozích obvykle hledáme podle těchto základních selekčních údajů – jméno autora, název, místo vydání, vydavatel, rok vydání, edice, identifikátory ISBN, ISSN a číslo ČNB. Některé knihovnické systémy umožňují omezit dotaz pomocí zpřesnění či filtrace podle dalších kritérií (druh dokumentu, jazyka, země vydání či žánru). Současné systémy umožňují snižovat počet výsledků pomocí **faset**, jež nabízejí možnost omezit počet nalezených záznamů pomocí nabídek v postranních sloupcích u seznamu výsledků. Objeví se zde nabídka různých kritérií, podle nichž je možné upřesnit dotaz a tím snížit počet výsledků.

2 ČESKÉ NÁRODNÍ STŘEDISKO ISSN

České národní středisko ISSN (ČNS ISSN, www.issn.cz) je jedním z mnoha národních středisek, která tvoří rozsáhlou síť ISSN. V současné době se jejich celkový počet blíží číslu 90. Na žádost nakladatele nebo knihovny **přiděluje ISSN** tištěným nebo elektronickým novinám, magazínům, vědeckým časopisům, sborníkům z konferencí, edičním řadám a dalším tzv. pokračujícím zdrojům vydávaným na území České republiky. Záznamy o nich jsou zpracovávány do volně dostupné národní databáze ISSN a také do mezinárodního Registru ISSN. ČNS ISSN **působí při Národní technické knihovně**. Účast nakladatelů v tomto systému je dobrovolná a přidělení ISSN bezplatné.

České národní středisko ISSN přiděluje ISSN na základě písemné žádosti podané vydavatelem na příslušném formuláři a dokladu o tom, že publikace již vyšla nebo je připravena do tisku. Proto vydavatel zašle spolu se žádostí jeden ukázkový výtisk (u titulů, které již vycházejí) nebo vyplní elektronický formulář, ke kterému připojí pdf náhled titulního listu a tiráže, případně obálky u připravovaných publikací. Středisko zapíše bibliografický záznam do databáze ISSN až po vydání prvního čísla nebo svazku.

ISSN nemusí být přiděleno vždy, nepřiděluje se například inzertním a reklamním titulům, křížovkám, nabídkovým katalogům, titulům určeným velmi úzkému okruhu čtenářů nebo titulům s úzce lokální tematikou (třeba zpravodajům obcí, měst, škol). Těmto zdrojům není ISSN přidělováno ani v případě, že vyhovují obecné definici pokračujícího zdroje. ČNS ISSN si vyhrazuje právo nepřidělit ISSN, pokud vydavatel poskytne neúplné, zavádějící či neověřitelné informace týkající se vydávání pokračujícího zdroje. Rozhodnutí o přidělení či nepřidělení ISSN je z pověření Mezinárodního centra ISSN plně v kompetenci Českého národního střediska ISSN.

Národní databáze ISSN obsahuje záznamy o pokračujících zdrojích vycházejících na území ČR a evidovaných Českým národním střediskem ISSN. Tyto záznamy obsahují důležité popisné informace, jako jsou název, ISSN, vydavatel, místo vydání, rok počátku nebo ukončení vydávání, jazyk, předchozí a následující název či přílohy. Podle těchto klíčových selekčních údajů také lze v databázi vyhledávat, a to na adrese http://aleph.ntkcz.cz/F/?func=find-b-0&local_base=stk02. Pro širokou veřejnost je volně přístupná, aktualizace dat je prováděna průběžně, takže uživatelé mohou sledovat nejnovější přírůstky v databázi.

2.1 ISSN

DEFINICE

Zkratka **ISSN** znamená **International Standard Serial Number**, tedy mezinárodní standardní číslo seriálové publikace. Jedná se o osmimístný číselný kód, kterým se jednoznačně identifikují názvy periodik a ostatních tzv. pokračujících zdrojů vydávaných kdekoli na světě. Současně identifikuje také formu vydávání periodika (tištěné, elektronické). Definuje ho norma ČSN ISO 3297 (Informace a dokumentace – Mezinárodní standardní číslo seriálových publikací). ISSN se vztahuje k názvu seriálu, pokud se změní název seriálu, změní se i ISSN.

ISSN má mnoho využití, nejčastěji se používá jako identifikační kód pro potřebu počítačového zpracování, vyhledávání a přenosu dat. Z ISSN lze vygenerovat čárový kód GTIN 13 pro distribuci periodik. Knihovnám slouží pro identifikaci a objednávky časopisů, pro potřeby meziknihovnických služeb a souborných katalogů. Je to základní údaj pro efektivní elektronické doručování dokumentů a lze ho využít v citacích z odborných časopisů.

Struktura identifikátoru ISSN není složitá, skládá se z celkem 8 znaků, a to buď arabských číslic (0-9) nebo písmene X, které zastupuje římskou číslici 10. Identifikátor, kterému vždy předchází zkratka ISSN, je rozdělen spojovníkem na dvě skupiny po čtyřech znacích. První skupina je tvořena kódem bloku, druhá skupina pořadovým číslem (tři znaky) a jedním kontrolním znakem. Ten slouží k vyloučení chyb, jež mohou být způsobeny nesprávným zápisem čísla ISSN, a vypočítává se podle specifického algoritmu.

Model identifikátoru ISSN:

ISSN Kód bloku-Pořadové číslo a Kontrolní znak

ISSN 0862-7487 (český časopis „Národní knihovna – knihovnická revue“)

ISSN lze přidělit pokračujícímu zdroji, pokud vychází periodicky pod stejným názvem bez předem stanovené doby ukončení a vychází v samostatných částech, jednotlivých sešitech nebo svazcích s číselným nebo chronologickým označením. Vydavatel periodického tisku na území České republiky je povinen dodržovat ustanovení tzv. Tiskového zákona č. 46/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Je-li publikace současně vydávána na dvou a více různých nosičích (na papíře, CD, internetu), přísluší každé verzi vlastní ISSN. Vydavatel je povinen ohlašovat Českému národnímu středisku ISSN veškeré změny ve vydávání (změnu názvu, vydavatele, periodicity, ukončení vydávání apod.).

ISSN se přiděluje i **online pokračujícím zdrojům**, jejichž vydavatel sídlí na území ČR. On-line pokračující zdroj musí splňovat stejné podmínky jako tištěný, může být i v podobě redakčně spravované webové stránky obsahující plné texty článků. Tyto články jsou přidávány s určitou, předem stanovenou periodicitou, u každého článku musí být vyznačeno datum jeho vystavení na webu. Zároveň by měl být přístupný archiv plných textů dosud publikovaných článků. V době podání žádosti o ISSN musí být stránky plně funkční a musí na nich být uvedeno jméno/název vydavatele, sídlo vydavatele a jmenovitý kontakt na redakci (redakční odpovědnost musí spočívat na více než 1 osobě).

Stejně jako u tištěných zdrojů se ISSN nepřiděluje inzertním a reklamním webovým stránkám, stránkám převážně nabízejícím produkty, zboží a služby, katalogům, fotogaleriím, herním, hudebním portálům a souvisejícím stránkám, osobním stránkám, weblogům, deníčkům, poradnám, on-line zpravodajům obcí, měst, škol a ostatním zdrojům obsahujícím informace určené úzkému okruhu návštěvníků. Dále se nedává zdrojům, které obsahují pouze prezentace, abstrakty (anotace) článků bez možnosti přístupu k jejich plnému textu a zdrojům převážně odkazujícím na jiné stránky.

Podrobné informace o celém systému ISSN jsou k dispozici na webu www.issn.cz a také na stránkách Národní technické knihovny <https://www.techlib.cz/cs/2844-ceske-narodni-stredisko-issn>.

2.2 Národní databáze ISSN

Národní databáze ISSN umožňuje základní i pokročilé vyhledávání, nabízí možnost vyhledávání z více polí i vyhledávání pomocí CCL.

NTK

50°5'14.083"N, 14°23'26.365"E
Národní technická knihovna
National Library of Technology

ISSN.CZ	Přihlášení	Členář	Databáze	Otázky	Nápověda	Prohlázení	Vyhledávání	Výsledky dotazu	Předchozí dotazy
---------	------------	--------	----------	--------	----------	------------	-------------	-----------------	------------------

Základní vyhledávání	Vyhledávání z více polí	Pokročilé vyhledávání	Vyhledávání pomocí CCL	Mobilní verze
----------------------	-------------------------	-----------------------	------------------------	---------------

Základní vyhledávání

Zadejte slovo nebo slovní spojení

Pole pro vyhledávání

Blížkost slov? Ne Ano

Báze pro vyhledávání

Omezení vyhledávání na:

Jazyk: Rok od: Rok do: RRRR (Použijte ? pro pravostřanné zkrácení, pokud nechcete použít mezí odliš.)

Formát: Signatura:

Obrázek 1 – Základní vyhledávání v bázi ISSN

Vyhledávat lze nejen podle ISSN, ale i názvu a slov z názvu. Vyhledávání lze omezit dle jazyka, formátu a roku vydávání. Báze umožňuje použít funkci blízkost slov, která výrazně zpřesní dotaz. V dotazu nezáleží na tom, zda použijete velká nebo malá písmena. Pro vyhledání můžeme použít logické operátory (AND a OR) i další znaky pro vyhledávání. Například znak otazník ? slouží pro nalezení záznamů, které obsahují části slov. Lze ho použít jak po stranách slov, tak i uprostřed. Při zadávání složitějších dotazů je možné použít závorky pro vyjádření pořadí, v jakém se má dotaz vyhodnocovat.

Obrázek 2 – Formulář pro vyhledávání z více polí

Při vyhledávání z více polí systém nabízí kategorie: předmět, autor, název jako celek, slova z názvu, rok a nakladatel. Další možností je **vyhledávání pomocí příkazového jazyka CCL**. K tomu je třeba znát zkratky příkazového jazyka, používaného v systému ALEPH pro databázi ISSN:

WRD – slova kdekoli

WTI – slova z názvových údajů

WPU – slova z názvů nakladatelů

WDR – datum vložení záznamu (RRMMDD)

WDB – rok počátku vydávání

WDE – rok ukončení vydávání

WBL – typ pokračujícího zdroje

Výsledek vyhledávání pak lze zobrazit ve standardním formátu, v podobě katalogizačního lístku či jako citaci. K dispozici je plný záznam s tagy nebo záznam ve formátu MARC. Obsahuje veškeré potřebné informace o pokračujícím zdroji a je možno s ním dále pracovat – přidat ho do schránky, uložit a odeslat. V menu Výsledky dotazu lze zobrazit seznam vyhledaných záznamů, v menu Předchozí dotazy pak použít výsledky předchozích vyhledávání. Systém má samozřejmě k dispozici Nápovědu a možnost Otázky k zaslání konstruktivních připomínek k systému. Veškeré informace jsou k nalezení na adrese http://aleph.ntkcz.cz/F/?func=find-b-0&local_base=stk02

Přidat do mé schránky		Uložit/Odeslat	
Zobrazení plného záznamu:			
Vybte formát zobrazení: Standardní formát Katalogizační lístek Citace Plný záznam s tagy Záznam ve formátu MARC			
Záznam 1 z 1			
Číslo záz.	000002615		
ISSN	ISSN 0862-7487		
Kl.název	● Národní knihovna (Print)		
Název	● Národní knihovna.		
Naklad. údaje	Praha : Národní knihovna ČR, 1990-2004		
Periodicita	4x za rok		
Další variant.ná	Knihovnická revue		
Vydáváno	Roč. 1, č. 1 (1990)-roč. 15, č. 4 (2004)		
Vydavatel	Národní knihovna ČR		
Dřív. periodicita	6x za rok 1990-2000		
Vyd.na j.nosiči	● Národní knihovna (On-line) 1214-0878		
Dříve jako	● Knihovna (Praha, 1957), ISSN 0139-5335		
Absorboval	● Novinky literatury, Novinky knihovnické literatury, ISSN 0139-5459		
Dále jako	● Knihovna (Praha, 2005, Print), ISSN 1801-3252		
Zvolte formát: Standardní formát Katalogizační lístek Citace S návěstími polí S kódy polí MARC			

Obrázek 3 – Zobrazení vyhledaného záznamu

ISSN.CZ	Přihlášení	Čtenář	Databáze	Otázky	Nápověda	Prohlížení	Vyhledávání	Výsledky dotazu	Předchozí dotazy
---------	------------	--------	----------	--------	----------	------------	-------------	-----------------	------------------

Obrázek 4 – Lišta hlavního menu

3 AKVIZICE

DEFINICE

Akvizice (doplňování knihovního fondu) je zjišťování, vybírání a získávání dokumentů do fondu knihovny s ohledem na funkce, zaměření a poslání knihovny, obsahovou strukturu jejího fondu (profil fondu) a potřeby uživatelů. Při doplňování knihovního fondu je třeba pravidelně sledovat akviziční zdroje a mít přehled o vydávané literatuře. Orientace v aktuálně vydávaných titulech umožní akvizitérovi správně se rozhodnout, který z nich je nejvhodnější zakoupit. Při vybírání dokumentu je důležité ho prověřit na duplicitu a zjistit, jestli se dokument již nenachází ve fondu knihovny. Pokud má knihovna ve fondu dokument podobný (např. od téhož autora, o stejné problematice, případně jiné vydání apod.), je nutné zvážit, zda je potřeba další.

Při doplňování fondu lze využít tyto **způsoby získávání dokumentů**:

- **povinný výtisk,**
- **dar,**
- **výměnu,**
- **nákup.**

Podrobnější informace o všech způsobech akvizice najdete ve studijním textu *Akviziční činnosti v knihovnách*, pro potřeby tohoto studijního textu se zaměříme na nákup, který je nejběžnějším způsobem získávání dokumentů do knihovního fondu.

3.1 Nákup

DEFINICE

Nákup je standardní forma doplňování knihovního fondu. Nákup nových dokumentů je realizován prostřednictvím nakladatelství, knižních distributorů anebo knihkupectví (včetně elektronických), nákup starších (vyprodaných) dokumentů prostřednictvím antikvariátů nebo knižních aukcí. Jedná se o nejčastější způsob získávání dokumentů, při jeho realizaci se můžeme setkat s těmito dalšími pojmy.

Verifikace znamená ověření a potvrzení správnosti dodaných dokumentů po jejich převzetí.

Urgence je upomínka dodavateli, že nedodal dokumenty v řádném termínu.

Reklamacce probíhá v případě zjištění dodání jiných nebo vadných výtisků, tyto dokumenty se poté vrací dodavateli k výměně.

Při realizaci nákupu se postupuje v několika krocích: objednávka, faktické získání dokumentu, verifikace zásilek (srovnání objednávky a faktury s dodávkou, kontrola počtu, ceny, kvality či správnosti objednaných titulů), případná reklamacce (v případě poškozených dokumentů) či urgence (v případě, že zásilka je neúplná) a uhrazení faktury.

Před objednávkou je třeba vybrat vhodného dodavatele dle určitých kritérií (finance, spolehlivost, dobrá komunikace, rychlost a cena dodání.) Objedávka se eviduje (tzv. evidence objednávek), aby mohla následně proběhnout její verifikace, urgence či reklamacce. Správná objednávka by měla obsahovat adresu dodavatele, číslo objednávky, datum objednání, počet výtisků, fakturační a dodací údaje. Může být prováděna automatizovaně.

Nákup je finančně nákladný způsob doplňování, proto je třeba si před zahájením nákupu vypracovat finanční plán a rozvrhnout si finanční prostředky mezi různé typy dokumentů. Je důležité mít jasný **akviziční rozpočet**, tedy výši finančních prostředků z celkového rozpočtu knihovny určenou na nákup dokumentů. Je vhodné předem rozvrhnout, kolik peněz půjde na monografie (knihy), kolik na periodika nebo na elektronické zdroje. U těchto typů dokumentů (aktuální produkce) jde zpravidla o formu předplatného. Naplňování akvizičního rozpočtu je nutné během roku sledovat a dle situace ho upravovat.

Finanční prostředky na nákup získává knihovna nejčastěji od zřizovatele, ale může využít i jiné finanční zdroje, např. různé granty a dotace. U nich je většinou přesně vymezená tematika nebo provenience knih, které lze nakoupit. Proto je důležité pečlivě hlídat, zda nakoupené dokumenty těmto požadavkům odpovídají. Při vyúčtování je nutné oddělit peníze od zřizovatele, peníze získané na nákup výměnných fondů či peníze získané z grantů.

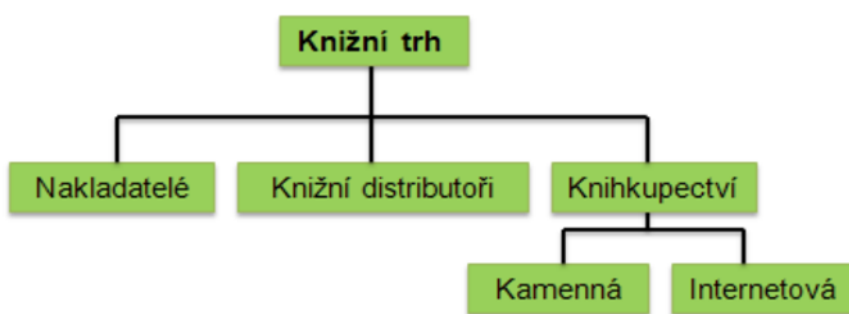
Před každým nákupem je třeba pečlivě **zjistit dostupnost dokumentů a finanční náročnost jejich pořízení**. Nejdůležitějším kritériem při výběru vhodného dodavatele bývá cena a výše slev. Kromě toho musí akvizitěr sledovat řadu dalších kritérií, která ukazují kvalitu dodavatele. Mezi ně patří především dobrá komunikace, která se projevuje pravidelným informováním o stavu objednávek, novinkách, aktualizací katalogu a webu dodavatele. Spolehlivost dodavatele ukazuje správnost vystavených faktur a delší doba jejich splatnosti, způsob a rychlost dodání, okamžité vyřizování urgencí a reklamací.

Některá knihkupectví cíleně spolupracují s knihovnami, poskytují jim slevy, lze u nich vyjednat možnost platby až po dodání knih, případně upravit výši poštovních nákladů. Samotný nákup probíhá většinou na fakturu, menší nákupy lze řešit hotově (paragon). Samozřejmě už dnes bývá možnost publikace rezervovat nebo přímo objednat přes web i možnost doobjednání knih, které nejsou na skladě. Akvizitér ocení službu zasílání informací o knižních novinkách nebo možnost zaslání ukázky nových knih.

Pokud se nakupuje přímo v knihkupectví bez předem připravené objednávky, je nutné pamatovat na možnost ověřování titulů, které chce knihovna zařadit do svého fondu. Pokud knihkupectví nabízí přístup k internetu, lze si tituly ověřit na místě. Totéž platí pro nákup na knižních veletrzích a podobných prodejních akcích. Ještě jednodušší je vybrat v knihkupectví publikace podle předem připraveného seznamu deziderat. **Deziderata** jsou konkrétní dokumenty, které knihovna chce pořídit do svého knihovního fondu, ale v dané chvíli nejsou na trhu dostupné nebo na ně nejsou finanční prostředky. Výhodou nákupu v kamenných obchodech je rychlost transakce, kdy si publikace lze po zaplacení ihned odnést. Dále můžeme přímo na místě provést kontrolu bezvadnosti výtisku a zvážit obsahové kvality publikace.

3.2 Knižní trh

Základem knižního trhu jsou dodavatelé, což mohou být nakladatelé, vydavatelé, knižní distributoři a knihkupci.

Obrázek 5 – Schéma jednotlivých složek knižního trhu

Nakladatelství (vydavatelství) je obchodní společnost (fyzická nebo právnická osoba), která má oprávnění vydávat knihy a jiné publikace na základě živnostenského listu – buď jako činnost hlavní (pak se nazývá vydavatelství), nebo jako vedlejší doplňkovou činnost. Často se používá dělení dle druhu vydávaných dokumentů. Za nakladatelství je považována instituce, která vydává především knihy a neperiodické publikace, zatímco vydavatelství

je instituce, která vydává především periodické tiskoviny – časopiseckou produkci a deníky (noviny).

Vlivem zahraničí dochází ke slučování těchto pojmů, např. angličtina zná pouze pojem vydavatelství (publisher nebo publishing house). Každé nakladatelství by mělo být (přestože to není povinné) registrováno v české Národní agentuře ISBN. Nakladatel odpovídá za jazykovou, odbornou a výtvarnou úroveň vydaných dokumentů a v některých případech dokumenty také distribuuje a prodává. Mezi největší klady nákupu přímo u nakladatele patří úplnost nabídky produkce knih daného nakladatelství.

Knižní distributor (knížní velkoobchod) je mezičlánkem mezi nakladateli a knihkupci, případně zákazníky. Knižní distributoři se specializují na publikace z určitých oborů či geografických oblastí. Některá nakladatelství prodávají svou produkci pouze prostřednictvím svých výhradních distributorů. U distributorů se nakupuje především zahraniční literatura a téměř výhradně periodika.

Kromě prodeje knih nabízejí i další služby:

- přes web umožňují tvorbu objednávky a její odeslání e-mailem
- poskytují kompletní katalog svých zásob
- poskytují periodické informace o nových přírůstcích on-line

Knihkupectví je obchodní jednotka, která se zaměřuje na prodej knih. V praxi je nejobvyklejší nakupovat knihy přímo u knihkupců. Kromě obchodu plní i společensko-osvětovou činnost (výstavy, setkání s autory). Prodávají pouze nové knihy, proto jsou nevhodné pro retrospektivní doplňování, kde využíváme antikvariáty.

Knihkupectví dělíme podle:

- **počtu titulů** na:
  - malá (do 5 000)
  - střední (do 10 000)
  - velká (do 20 000)
  - knižní domy (nad 20 000 titulů)
- **plochy** na:
  - malá (do 100 m²)
  - střední (do 300 m²)

- velká (nad 300 m²)
- **zaměření:**
  - všeobecná knihkupectví – nabízí knihy různých žánrů
  - specializovaná knihkupectví – má pouze určitý druh literatury, např. speciální prodejny učebnic, map či prodejny uměleckých publikací apod.
  - univerzitní knihkupectví – především skripta a odborná literatura pro studenty (Academia)

Situaci na českém knižním trhu průběžně monitoruje **Svaz českých knihkupců a nakladatelů**, na jehož webových stránkách <https://www.sckn.cz/> jsou k dispozici veškeré aktuální informace o současných nakladatelích a knihkupcích. Najdete zde databázi českých knih, časopis Knižní novinky, informace o udělovaných literárních cenách, knižním veletrhu Svět knihy a různých kampaních sloužících na podporu čtenářství.

SČKN vydává každoročně **Zprávu o českém knižním trhu**, která obsahuje podrobné statistiky o knižní produkci v ČR v jednotlivých letech. Statistiky čerpá z výročních zpráv Národní knihovny ČR a také z bibliografické databáze Česká národní bibliografie. Sleduje se počet ročně vydaných titulů, který v posledních letech spíše klesá. Naopak roste průměrná cena knihy včetně DPH. Zprávy uvádí celkový počet registrovaných nakladatelů (okolo 7 000), ale tento počet zahrnuje i firmy již zrušené či transformované. Přesnější je počet aktivních nakladatelů (něco přes 2 000), mezi něž jsou počítáni ti, kteří v daném roce vydali alespoň jednu publikaci.

Uváděná data se každoročně mění, přesto lze vypozařovat určité trendy v této oblasti. Tím hlavním trendem je **postupné slučování nakladatelství**. Svou pozici posilují silné nakladatelské značky jako Albatros Media, Euromedia Group či Grada Publishing, které pod sebe získávají stále více drobných i větších nakladatelství. To potvrzuje i žebříček největších nakladatelství (která vydala více než 100 titulů), jejichž počet se od roku 2014 snížil z 31 na 20. Silnou pozici si stále drží také **velká univerzitní nakladatelství**.

3.3 Internetové knihkupectví

Internetové (elektronické) knihkupectví je ve své podstatě soubor webových stránek, kde provozovatel (knihkupec) **spravuje databázi záznamů knižních titulů** a umožňuje návštěvníkovi (zákazníkovi) s touto databází pracovat. To znamená zříditi si zde vlastní konto (profil), které je přístupné přes uživatelské jméno a heslo. Po přihlášení má zákazník možnost vyhledávat v databázi

záznamů, vybrané tituly vkládat do nákupního košíku, následně je objednat a zaplatit objednávku zvoleným způsobem. Jedná se tedy o propracovanější formu prodeje knih než objednání požadovaných titulů přes elektronický formulář na webu nebo objednání titulů klasickým e-mailem.

Internetové (elektronické) knihkupectví může být provozováno samostatně nebo jako doplněk ke kamennému knihkupectví, nakladatelství či distribuci. Internetová knihkupectví jsou často speciálně oborově zaměřená a vymezují se pouze na určitou tematickou činnost nebo druh literatury. Také mohou nabízet knižní produkci jen některých nakladatelství. Takovéto úzké zaměření může být výhodou při hledání konkrétních titulů z určité vědní oblasti (např. lékařské nebo právní tituly). Pro specializované knihovny (např. Národní lékařská knihovna) pak je žádoucí v nich nakupovat.

Velká internetová knihkupectví jsou zaměřena všeobecně, nakupující zde tak může na jednom místě uspokojit různorodé kulturní a informační potřeby. Nákup prostřednictvím elektronického knihkupectví však má i řadu nevýhod a akvizitér musí být při nákupech přes internet vždy obezřetný. Mezi hlavní **nevýhody** internetového knihkupectví patří **náklady za balné a poštovné**, které se přičítají k ceně publikace. Tato nevýhoda odpadá, je-li možnost osobního odběru. Některá elektronická knihkupectví poštovné neúčtují při objednání většího množství titulů, proto se tento způsob akvizice vyplatí při rozsáhlejším nákupu.

Další nevýhodou může být fakt, že většina internetových knihkupectví vyžaduje **platbu předem (často platební kartou)**, což může ztížit případnou urgenci a přináší složitější postup při reklamaci. Pro mnohé knihovny je tato situace (a platba) velmi problematická z účetního hlediska. Ideálním řešením předcházejícím potížím je, pokud je internetový obchodník schopen a ochoten dodat knihy na fakturu. Nebezpečím při tomto způsobu nákupu může být fakt, že **v prostředí internetového podnikání bývá poměrně vysoká „úmrtnost“ firem**. Proto je nutné sledovat varovné signály, které mohou ukazovat na nesolidnost firmy (např. neudržované webové stránky, chybějící kontaktní údaje nebo obchodní podmínky, nejasná pravidla reklamace atd.).

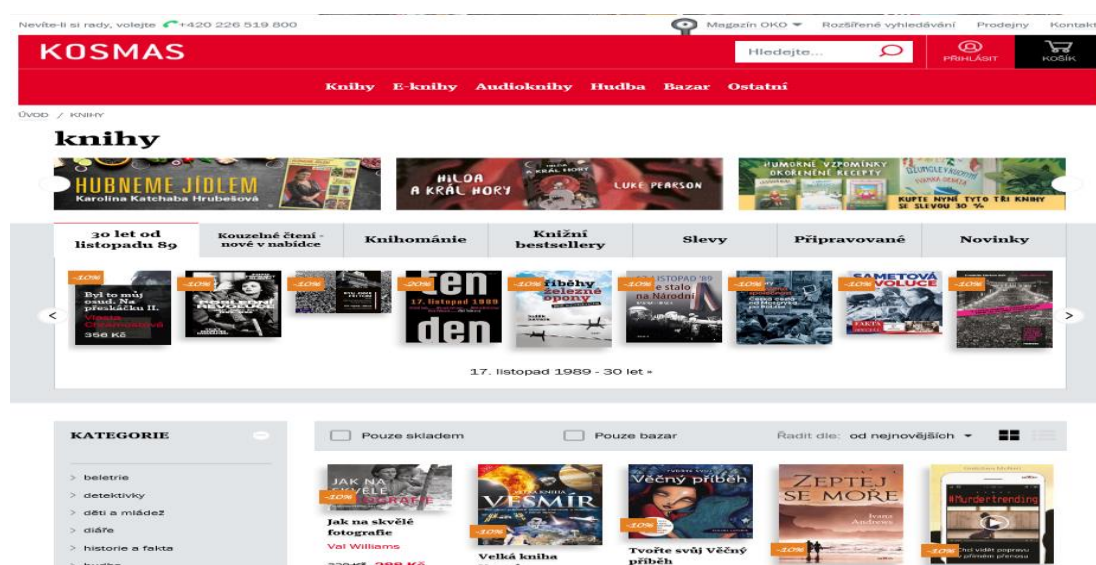
Velkou **výhodou** a předností internetových obchodů je jejich **snadná dostupnost**, tedy **možnost výběru, ověřování a objednávání publikací** přímo z počítače na akvizičním pracovišti. Elektronická knihkupectví mívají na svých stránkách podrobnější nakladatelské informace o knihách, anotace, recenze a obálky knih, proto je snadná kontrola objednávky kvůli duplicitě. Databáze těchto knihkupectví umožňují většinou vyhledávání publikací podle více kritérií a nabízejí snadné sledování informací o nových titulech. Jednoduchost objednání a rychlost dodání objednaného zboží je dnes již samozřejmostí.

Vzhledem k faktu, že virtuální obchod nezaměstnává velké množství pracovníků, neplatí nájem a drahé vybavení prodejen, může prodávat publikace za nižší cenu než v kamenných obchodech. U solidních internetových knihkupců je **nižší cena nabízených publikací** samozřejmostí. Téměř pravidlem je poskytování slev na všechny nabízené tituly, specialitou jsou pak časově omezené akční slevy na vybrané novinky. Ceny ovšem může zvýšit výše uvedené poštovné. Pro knihovny, v jejichž okolí není klasické knihkupectví, je tato možnost nákupu vítaná, vhodná a oblíbená.

Podobně jako u internetového knihkupectví lze postupovat při nákupech přes **antikvariát**. Ten je nejvhodnější pro **retrospektivní doplňování knihovního fondu**, tedy pro zpětné vyhledávání, vybírání a získávání starších dokumentů. Většina antikvariátů zveřejňuje nabídku knih na svých webových stránkách a platí pro ně stejná nebo podobná pravidla, výhody a nevýhody jako u internetového knihkupectví.

3.3.1 DOMÁCÍ INTERNETOVÁ KNIHKUPECTVÍ

V České republice nabízí možnost zakoupit knihu na svých webových stránkách většina českých subjektů knižního trhu. Zvláště největší nakladatelství provozují rozsáhlé internetové obchody. Mezi nejvýznamnější česká internetová knihkupectví patří **Kosmas**, který nabízí na adrese <https://www.kosmas.cz/> k zakoupení přes 60 000 titulů od více než 700 nakladatelů. Najdete zde kompletní produkci malých i velkých českých nakladatelství i vybrané zahraniční knihy (hlavně o umění a anglickou beletrii). Kromě toho v knihkupectví najdete i velký výběr e-knih a audioknih. Jedná se také dle statistik o nejnavštěvovanější e-shop s knihami.

Obrázek 6 – Hlavní stránka Kosmas.cz

K nejstarším internetovým obchodům u nás se řadí **Knihy.cz** na adrese <https://www.knihy.cz/>, které jsou na českém knižním trhu už od roku 1997.

Společnost Dobrovský s.r.o. se při budování sítě Kniha Dobrovský zaměřuje na obchodní centra, významný je však také jejich rostoucí vlastní e-shop **KnihyDobrovsky.cz** na <https://www.knihydobrovsky.cz/>, který se může pochlubit řadou ocenění (ShopRoku 2017 i 2018 v kategorii Zábava a volný čas a Kniha a e-čtení). Podle veřejně dostupných informací činí podíl online prodeje na celkovém obrátu společnosti slušných 12 % a ve statistice návštěvnosti se blíží vedoucímu e-shopu Kosmas s těsným náskokem na třetí **Megaknihy** (<https://www.megaknihy.cz/>).

The screenshot shows the main page of the online bookstore KnihyDobrovsky.cz. The header is green and contains the store name 'KNIHY DOBROVSKÝ', a search bar, and navigation links like 'Kniha', 'Hry', 'Filmy', etc. A yellow banner in the center promotes a promotion: 'DARUJTE NÁLOŽ CHUTÍ Kuchařky od 49 do 99 Kč' (Give a gift of taste, Cookbooks from 49 to 99 Kč), valid until October 6th. Below the banner, there are two main sections: 'Novinky' (New arrivals) and 'Bestsellery' (Bestsellers). Each section displays five book covers with their titles, authors, and prices. For example, in the 'Novinky' section, books include 'Gump - Pes, který naučil lidi' by Filip Rožek (249 Kč), 'Tarantino - retrospektiva' by Tom Shone (499 Kč), 'Karel Gott zůstal svůj' by Roman Schuster (349 Kč), 'Vikingové: Nájedz synů' by Lasse Holm (357 Kč), and 'Kronika zániku Evropy' by Vlastimil Vondruška (518 Kč). The 'Bestsellery' section includes 'Zázračná síla čísel' by Lucie (Bestseller), 'Nůž' by Jo Nesbø (Bestseller), 'Kniha tvůrčího života' by Barnet Bain (Bestseller), 'Gump - Pes, který naučil lidi' by Filip Rožek (Bestseller), and 'Kanibal z Nine Elms' by Robert Bryndza (Bestseller). On the right side, there is a sidebar with 'Nejblíží akce' (Upcoming promotions), featuring a 95% discount on 'KNIHOKALYPSA' and a 2-month discount on a collection of books. The footer includes a 'DOBRÝ BLOG' link.

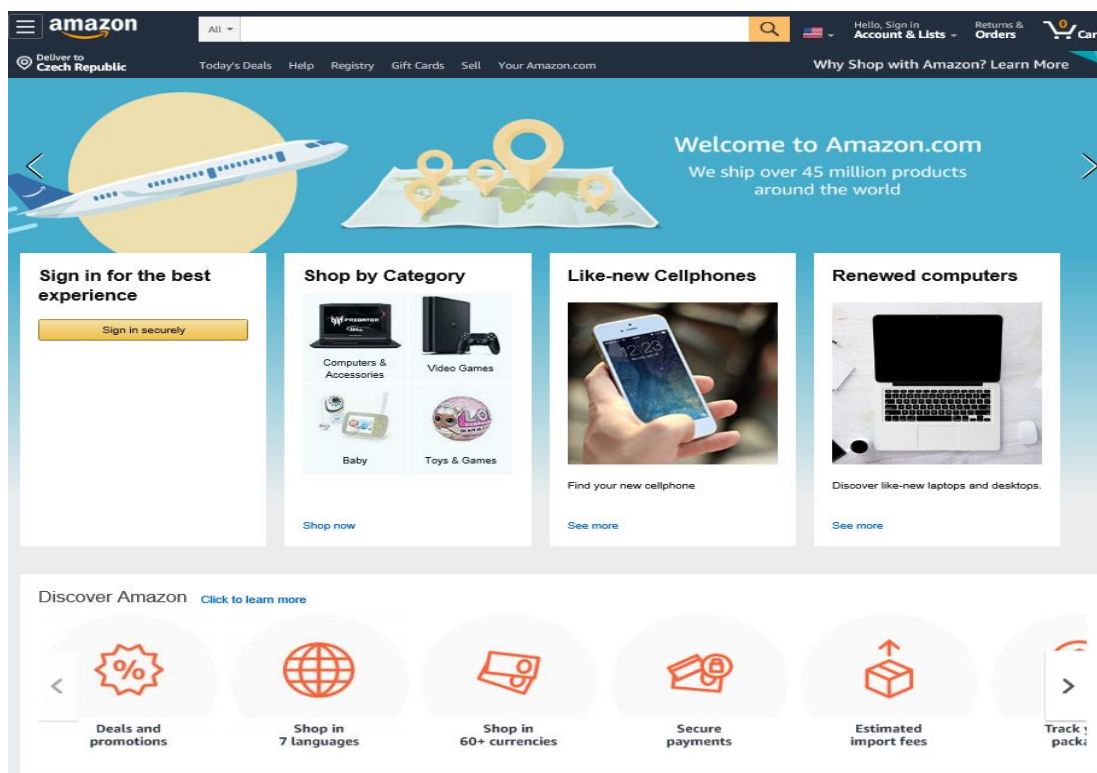
Obrázek 7 – Hlavní stránka KnihyDobrovsky.cz

Společnost **Euromedia Group**, největší firma podnikající na knižním trhu v České republice, provozuje pod značkou Luxor (dříve Neoluxor) nejen stále vyšší počet kamenných knihkupectví, ale i portál **Luxor.cz** na <https://www.luxor.cz/>. Euromedia Group je také vlastníkem velkoobchodní a maloobchodní společnosti Bookretail, která provozuje e-shop **BookTook.cz** (dříve Levneucebnice.cz) na <https://www.booktook.cz/>.

3.3.2 ZAHRANIČNÍ INTERNETOVÁ KNIHKUPECTVÍ

Ze zahraničních zajímavých internetových knihkupectví lze jmenovat slovenský **Martinus**. Tato společnost prodává knihy již od roku 1990, nejdříve pouze v kamenném obchodě ve slovenském Martině a od roku 2001 prostřednictvím online obchodu na <https://www.martinus.sk/>. Martinus.sk je nyní největším internetovým knihkupectvím na Slovensku a jedním z nejvýznamnějších online obchodů na Slovensku vůbec. Měsíčně ho navštíví přes 500 000 zákazníků a nakupují u něj lidé z celého světa. V roce 2012 byl založen také český online obchod Martinus.cz, který se velmi rychle dostal na přední příčky českého trhu. Nyní má jednu z největších nabídek knih v České republice, nabízí tištěné knihy, audioknihy, e-booky a další zboží.

Prvním a největším světovým internetovým knihkupectvím je ovšem elektronické knihkupectví **Amazon.com**, které vzniklo v USA již v roce 1994. Velmi rychle se rozšířilo po světě a stalo se vzorem pro své následovníky. Dnes má filie v řadě významných zemí a kromě knih (včetně knih elektronických), a hudebních nosičů dnes nabízí také videofilmy, elektroniku, hračky, hry, počítače, výrobky pro zdraví a krásu či produkty do domácnosti. Firma vyrábí také vlastní čtečky elektronických knih Amazon Kindle. Z on-line knihkupectví se stal nadnárodním největším světovým prodejcem knih a postupně začal (nejdříve v USA, poté i ve světě) otevírat také vlastní kamenné prodejny.

Obrázek 8 – Hlavní stránka Amazon.com

Kromě prodeje knih a dalšího zboží po internetu Amazon v posledních letech vstupuje do dalších oblastí. Ať už jde o cloudové služby, zábavní portál nebo investice do umělé inteligence. Podobně jako společnost Google u vyhledávačů, začíná i Amazon se svou expanzí ohrožovat další dříve významná on-line knihkupectví. V USA například společnost **Barnes & Noble**, která se také snažila prosadit na trhu elektronických knih. A problémy s dominancí Amazonu mají i některá evropská internetová knihkupectví. V německy mluvících zemích například **Thalia** nebo **Libri** sídlící v Hamburku. Ve Velké Británii můžeme knihy zakoupit například ve známém knihkupectví **Blackwell`s** na <https://blackwells.co.uk/bookshop/home>.

Každý knižní trh má svá specifika, ale většinou jsou internetová knihkupectví odnoží těch kamenných a jejich úspěch je přímo úměrný úspěchu fyzických prodejen. Registrujeme již řadu zaniklých a nefunkčních elektronických knihkupectví, proto akvizitérům (i uživatelům tohoto studijního textu) lze jen doporučit průběžně a neustále situaci na knižním trhu sledovat a aktualizovat své poznatky.

SHRNUTÍ STUDIJNÍHO TEXTU

Studijní text *Orientace v aktuálně vydávaných titulech* se v první kapitole věnuje problematice vyhledávání informací. Snaží se vysvětlit uživateli, kde a jak správně, přesně a rychle vyhledávat potřebné informace. V dnešní informacemi zahlcené době je tato znalost velmi důležitá a schopnost vyhledat relevantní informace patří mezi klíčové dovednosti v mnoha oborech. Text se věnuje nejen samotnému vyhledávání, ale také činnostem předcházejícím, jako je správné definování dotazu, určení klíčových slov a volba rešeršní strategie. Popisuje základní nástroje pro vyhledávání, ať už nejčastěji používané logické booleovské operátory, nebo další znaky a selekční údaje. To vše by měl uživatel při vyhledávání aktuálně vydaných titulů znát.

V druhé části se text podrobně věnuje Českému národnímu středisku ISSN. Text je sestaven pro úspěšné zvládnutí úkolu ověřit v databázi ISSN údaje o určeném titulu periodika. Postupně vysvětluje význam a strukturu identifikátoru ISSN, podrobně představuje a popisuje Národní databázi ISSN a i za pomoci obrazové grafiky ukazuje možnosti vyhledávání v ní. Při popisu vyhledávání v Národní databázi ISSN text navazuje na výše uvedenou první kapitolu a teoretické poznatky z ní převádí do praxe.

Třetí kapitola Akvizice reaguje na úkol, při kterém je třeba na příkladu jednoho českého a jednoho zahraničního elektronického knihkupectví vysvětlit principy, výhody a nevýhody nákupu knih tímto způsobem a vyhledat v databázi těchto knihkupectví nejžádanější knihy. Na úvod kapitoly je popsán nákup jako nejčastější způsob získávání dokumentů a jsou pojmenovány jednotlivé kroky při a po jeho realizaci. V další části jsou představeny nejdůležitější složky knižního trhu se zvláštní pozorností na knihkupectví. Jsou ukázány rozdíly mezi klasickým kamenným knihkupectvím a novým elektronickým internetovým. V závěru práce jsou vybrána nejvýznamnější, nejnavštěvovanější a nejkvalitnější domácí a zahraniční internetová knihkupectví.

LITERATURA

České národní středisko ISSN [online]. Praha: Národní technická knihovna, © 2006–2019 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.techlib.cz/cs/2844-ceske-narodni-stredisko-issn>

Katalogy a databáze Národní knihovny ČR [online]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=base-list

Konspekt. Národní knihovna ČR [online]. Praha, ©2002 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <http://konspekt.nkp.cz/konspekt.phtml>

KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <http://aleph.nkp.cz/cze/ktid>

LIDMILA, Jan. *Evidence, katalogizace a adjustace v knihovnách s lokální působností: učební text pro kurzy profesní kvalifikace knihovníků dle Národní soustavy kvalifikací* [online]. Brno: Moravská zemská knihovna, 2016 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: https://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/06_evidence_katalogizace_a_adjustace_10.pdf

NAK – Adresář nakladatelů v ČR. [online]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-a&local_base=nak

Sdružení knihoven ČR: *Sekce pro akvizici* [online]. Praha: Sdružení knihoven ČR, 2019 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <http://sdruk.mlp.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-akvizici/clanek/sekce-pro-akvizici/>

Standard pro dobrý knihovní fond: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky – Knihovnický institut, 2017. 20 stran. ISBN 978-80-7050-689-9. Dostupné také z: <http://ipk.nkp.cz/docs/standard-pro-dobry-knihovni-fond>

Svaz českých knihkupců a nakladatelů [online]. 2009–2019 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/>

Zpráva o českém knižním trhu 2017/2018 [online]. Praha: Svaz českých knihkupců a nakladatelů, 2018 [cit. 2019-10-15]. ISBN 978-80-907020-2-8. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/zpravy-o-ceskem-kniznim-trhu/>

Název: Orientace v aktuálně vydávaných titulech
Autor: Mgr. Martin Žížala
Jazyková korektura: Markéta Roupcová
Počet stran: 27